

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України

№ _____

**ПРИМІРНА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ
за СПЕЦІАЛЬНІСТЮ МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ – 22 «Охорона здоров'я»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ НА
ДОДИПЛОМНОМУ РІВНІ ОСВІТИ – Медична психологія, Медицина
(Лікувальна справа)

Розроблено групою експертів МОЗ з деяких питань проходження інтернатури за спеціальністю «медична психологія», склад якої затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 1.11. 2021 № 2390 (додається)

Рецензовано групою експертів МОЗ України за напрямками «*зазначає МОЗ*», склад якої затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2020 № 2455

Примірну програму розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій.

Видання офіційне

Київ – 2021

Вступ

Ця програма розроблена на основі прикладу Європейських стандартів післядипломної підготовки медичних спеціалістів (UEMS).

В ЄС питання визнання професійної кваліфікації, зокрема, і медичних працівників врегульовано Директивою 2005/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 вересня 2005 р. «Про визнання професійної кваліфікації» зі змінами, внесеними Директивою 2013/55/ЄС (далі – Директива). Директива визначає засади системи визнання професійної кваліфікації представників різних професій в Європейському Союзі, загальні та мінімальні стандарти професійної підготовки. Попри те, що гармонізація національного законодавства з вимогами Директиви не передбачена Угодою про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого боку, Директива може слугувати орієнтиром при розробленні примірних програм підготовки в інтернатурі та подальшому удосконаленні Положення про інтернатуру.

Статтями 25 і 28 Директиви встановлено особливості медичної освіти за вузькими спеціальностями та спеціальної підготовки в галузі загальної медичної практики.

Об'єкт вивчення та діяльності:

Етика і методологія практичної діяльності у сфері охорони здоров'я, медицини, медичної психології та психологічної реабілітації, сучасні методи дослідження, отримання та аналіз даних, презентація результатів наукового дослідження.

Метою програми є підготовка лікарів-психологів за спеціальністю 225 «Медична психологія»; формування та розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів для оволодіння основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними у сфері комплексних проблем медицини та практики медичної психології.

До основних завдань освітньої програми належать:

1. Поглиблення теоретичної та фахової підготовки.
2. Підвищення рівня професійної майстерності випускника.
3. Розвиток дослідницьких навичок для здійснення самостійних професійних досліджень.
4. Поглиблення рівня аналітичної спрямованості результатів професійної діяльності.
5. Розвиток навичок написання та оформлення досліджень та власних висновків.
6. Підвищення рівня професійної підготовки за спеціальністю «Медична психологія» задля здійснення професійної діяльності.

Підготовка лікарів-психологів ґрунтується на вивченні етики та методології дослідження, епідеміології та принципів доказової та персоналізованої медицини, оволодіння сучасними методами наукового дослідження у медицині та суміжних спеціальностях відповідно до напрямку професійної діяльності, поглиблене вивчення спеціальності,

розвиток комунікативних навичок, засвоєння компетенцій, які є необхідними для виконання професійної діяльності в закладах охорони здоров'я та інших секторах суспільства.

І. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Спеціальність «Медична психологія» галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	
Складник системи освіти	Освіта <u>дорослих</u> , післядипломна освіта у сфері охорони здоров'я, спеціалізація (первинна)
Кваліфікація	Професійна кваліфікація Лікар-спеціаліст
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання	Диплом магістра (спеціаліста – для випусків до 2021 року) за спеціальностями Медицина, Лікувальна справа, Медична психологія
Форма проходження інтернатури	Очна
Мова (и)	Українська
Академічні права інтерна	Безперервний професійний розвиток. Можлива подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Робочі місця у закладах охорони здоров'я, самостійне працевлаштування.
Моніторинг та оцінювання	Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703 № 1254
Рівень оволодіння	Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»: A: Має знання, описує ... B: Виконує, керує, демонструє під наглядом. C: Виконує, керує, демонструє самостійно. D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.

Обсяг програми	Програма підготовки лікарів-інтернів розрахована на 1 рік і включає освітню та практичну складові. Обсяг освітньої програми складає 60 кредитів ЄКТС на базі попередньої здобутої освіти. Програма включає обов'язкові та елективні навчальні дисципліни.
-----------------------	---

Роки	Початок навчання/проходження інтернатури			Закінчення навчання/проходження інтернатури		
	Освітня частина	Практична частина	Державна атестація	Освітня частина	Практична частина	Державна атестація
1	вересень 2021	серпень 2021 березень 2022		лютий 2022	вересень 2021 червень 2022	червень 2022

II. ГРАФІК ОСВІТНЬОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОХОДЖЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Тривалість підготовки в інтернатурі: 11 місяців (1800 годин) (60 кредитів ECTS).

Освітня частина: (заклади вищої або післядипломної освіти) 6 місяців (1080 години, 36 кредитів ECTS)

Практична частина: (базис стажування) 5 місяці (720 годин, 24 кредити ECTS)

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I-й	Б	К	К*	К*	К*	К*	К	Б	Б	Б	Б	В

Б – практична частина підготовки на базі стажування;

К – освітня частина підготовки - навчання на кафедрі;

В – відпустка.

К* – опрацьовується щодо перенесення на інші місяці;

*останні 2 тижні останнього місяця проходження інтернатури – освітня частина для атестації

III. ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПО ЗАКІНЧЕННЮ ІНТЕРНАТУРИ

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності в медичній психології,
-----------------------------------	---

	<p>проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p style="text-align: center;">Дослідницькі компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність до абстрактного мислення, синтезу, аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань. - Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми - Здатність працювати у міжнародному контексті - Здатність дотримуватися у своїй діяльності регламентуючих правових документів <p style="text-align: center;">Комунікативні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами. - Здатність ефективно використовувати навички риторики. - Здатність представляти складну інформацію у зручній та зрозумілій спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи. - Готовність цінувати та поважати різноманіття та мультикультурність. Здатність до ефективної професійної взаємодії. <p style="text-align: center;">Робота в групових проектах</p> <ul style="list-style-type: none"> - Готовність брати участь у роботі українських, міжнародних колективів для вирішення професійних та наукових завдань. - Здатність працювати у великій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи, а також беручи до уваги бюджетні витрати та персональні зобов'язання. <p style="text-align: center;">Управлінські компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Готовність організувати роботу колективу в розв'язанні актуальних проблем медичної психології. - Здатність працювати в умовах обмеженого часу та

	<p>ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей.</p> <p>Особистісні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку. - Здатність працювати автономно. - Здатність бути критичним і самокритичним. - Здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання. - Здатність генерувати нові ідеї (креативність). <p>Етичні зобов'язання</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень. - Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
<p>Професійні компетентності</p>	<p>Загальнопрофесійні компетенції</p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетентність виконувати оригінальні дослідження в галузі медичної психології стосовно різних груп населення та досягати результатів із звертанням особливої уваги до актуальних задач/проблем та використанням новітніх наукових методів. - Здатність планувати проведення клінічного та емпіричного дослідження, обирати сучасні методологічні підходи до оцінки результатів, здійснювати статистичний аналіз результатів. <p>Спеціалізовано-професійні компетенції</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій стосовно медичної психології у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу. - Здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності «Медична психологія». - Здатність використовувати клінічне мислення при оцінці різних порушень фізичного та психологічного

функціонування на основі узагальнення інформації щодо суб'єктивних та об'єктивних проявів соматичних, психосоматичних і психопатологічних захворювань.

- Здатність виділити і зафіксувати клінічні симптоми чи психологічні прояви, інтерпретувати та узагальнювати провідні синдроми патологічного стану, соматичних, психосоматичних і психопатологічних захворювань, визначити психологічні механізми їх виникнення; шляхом співставлення стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на підставі виявлених порушень фізичного та психологічного функціонування, зафіксованої симптоматики або провідного клінічного синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення поставити найбільш вірогідний діагноз розладу чи захворювання; оцінювання та інтерпретація результатів лабораторних, інструментальних та патофізіологічних досліджень для встановлення клінічного діагнозу чи психологічного висновку.

- Здатність до осмислення й остаточного формулювання висновку щодо порушень фізичного та психологічного функціонування на основі вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта; встановлення попереднього та остаточного клінічного діагнозу (психологічного висновку) соматичних, психосоматичних і психопатологічних захворювань; діагностування невідкладних станів.

- Здатність визначати характер та принципи лікування травм, соматичних, психосоматичних захворювань і психопатологічних розладів, зокрема оцінювати необхідність застосування окремих видів психотерапії, вибір її об'єму, тактики ведення хворого з різними порушеннями фізичного та психологічного функціонування; використовувати

оптимальні методи психотерапевтичного втручання на основі знань клінічних настанов загальних та локальних протоколів лікування окремих розладів та захворювань.

- Здатність до здійснення медичного та психологічного впливу на пацієнтів та осіб, які перенесли психічні шкідливості, проведення процедур відновлення функцій організму з метою відновлення стану здоров'я, профілактики психоемоційного стресу, травм, соматичних, психосоматичних та психічних розладів; при визначенні виду, засобів та методів медичної психології, керуватись інформацією про вікові та гендерні особливості пацієнта.

- Здатність до продуктивної комунікації між лікарем і пацієнтом; використовувати на практиці знання етико-деонтологічних норм роботи лікаря.

- Здатність до опанування і практичного використання психотерапевтичних методів і методик; надання екстреної психологічної та психотерапевтичної допомоги при невідкладних та кризових станах чи надзвичайних ситуаціях.

- Здатність до обґрунтування і постановки диференційного психотерапевтичного або реабілітаційного діагнозу; враховувати, при складанні програми та проведенні лікувальних заходів особливостей етіології, патогенезу та перебігу хвороби та/або психотравми; використовувати в лікуванні інноваційні технології, моно- і комбінованих схеми терапії.

- Здатність робити необхідні діагностичні висновки при участі у проведенні комплексних психологічних експертиз (медико-соціальна, судова, психолого-медико-психологічна, військово-лікарська).

- Здатність оформлювати медичну документацію в межах свого фаху.

- Здатність в умовах лікувальної чи медико-профілактичної установи, терапевтичної дільниці, навчально-виховних або оздоровчих закладів чи на виробництві, використовуючи статистичні методи,

здійснювати епідеміологічний аналіз захворюваності серед відповідного чи закріпленого контингенту населення, організовувати та проводити епідеміологічні дослідження щодо стану соматичного і психічного здоров'я населення.

- Здатність в умовах лікувальної чи медико-профілактичної установи, терапевтичної дільниці, навчально-виховних або оздоровчих закладів чи на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я людини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, виявляти серед закріпленого контингенту населення групи, території, час і фактори ризику щодо виникнення психоемоційного стресу, травм, соматичних, психосоматичних та психічних розладів; здійснювати заходи щодо організації медико-психологічної допомоги населенню.

- Здатність надавати допомогу пацієнтам у варіантах дистанційної роботи (технічні, етико-деонтологічні та фахові вимоги)

- Здатність на підставі даних про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню планувати та проводити профілактичну медико-психологічну роботу серед населення та медичних працівників, здійснювати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів щодо первинної профілактики виникнення психоемоційного стресу, травм, соматичних, психосоматичних та психічних розладів; шляхом поширення інформаційних матеріалів, проведення бесід чи лекцій серед населення пропагувати здоровий спосіб життя.

- Здатність знати і використовувати нормативно-правові підстави роботи лікаря в Україні.

- Здатність прогнозувати науково обґрунтовані підходи до модернізації вітчизняної системи

	<p>охорони здоров'я, організувати та забезпечувати процеси управлінської діяльності з урахуванням процесів реформування галузі.</p> <p>- Здатність формулювати системний підхід до аналізу медичної інформації, опираючись на принципи доказової медицини, заснованої на пошуку рішень з використанням теоретичних знань та практичних вмінь у цілях удосконалення професійної діяльності.</p>
--	--

IV. ЗМІСТ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Курс 1 (блок) 1	Медико-психологічна допомога населенню	
Мета	Розуміти основні принципи формування здоров'я особистості, організація та підтримка спостереження за психічним здоров'ям населення згідно сучасних рекомендацій.	
	Знання	Уміння
	<ul style="list-style-type: none"> • основи законодавства про охорону здоров'я та директивні документи, які обумовлюють діяльність органів та установ охорони здоров'я; • загальні питання щодо організації медико-психологічної допомоги в Україні; 	<ul style="list-style-type: none"> • застосовувати психопрофілактичні заходи серед населення з метою збереження і підтримання психологічного та психічного здоров'я; • проводити просвітницьку роботу (бесіди, лекції) серед населення, хворих і в закладах загальної медичної мережі;
Курс 1 (блок) 2	Медико-психологічна допомога у медичній практиці	
Мета	Розуміти основні принципи збереження психічного здоров'я у пацієнтів медичних установ України	
	Знання	Уміння
	<ul style="list-style-type: none"> • методи дослідження психічних процесів та станів; • методи дослідження особистості та міжособистісних відносин; • основні категорії медичної 	<ul style="list-style-type: none"> • встановити психологічний контакт з хворим (пацієнтом); • скласти план обстеження хворого; • діагностувати індивідуальні відмінності особистості;

психології;

- основні питання загальної психопатології, класифікацію психопатологічних синдромів, прояви астеничного синдрому, різні варіанти афективних синдромів, неврозоподібних синдромів, маячних та галюцинаторних синдромів, кататонічного синдрому, судорожного синдрому, синдромів потьмареної свідомості, амнестичні синдроми та недоумства;
- прояви порушень психічних процесів;
- клінічну картину психічних захворювань, їх етіологію, патогенез, диференційну діагностику та лікування;
- сучасний стан розвитку нейропсихології, локалізацію вищих психічних функцій, нейропсихологічний аналіз та нейропсихологічні синдроми порушень вищих психічних функцій;
- психологічні особливості хворих у загальномедичній практиці;
- психологічні проблеми психосоматичних розладів, їх етіологію, психосоматичні співвідношення при захворюваннях внутрішніх органів, загальні принципи терапії психосоматичних захворювань;
- медико-психологічні аспекти сексології, статеве життя

- проводити клініко-психологічне дослідження хворого;
- застосовувати методи психологічного дослідження особистості та міжособистісних відносин, психічних процесів та станів;
- провести психологічне дослідження і виявити психологічні і соціальні чинники, що провокують психічний розлад;
- оцінювати результати психодіагностичного обстеження;
- виявити особливості соматичного та психічного стану хворого;
- визначити необхідність в спеціальних методах дослідження (лабораторних, функціональних), організувати їх виконання та дати їх правильну інтерпретацію;
- поставити клініко-психологічний та синдромальний психопатологічний діагноз;
- встановити диференційний діагноз;
- визначити показання та характер для медико-психологічної допомоги (консультування, психологічна корекція, психотерапія);
- надати медико-психологічну допомогу хворим з психічними відхиленнями при соматичних захворюваннях;
- обґрунтувати тактику терапії з

людини та її забезпечення, нейрогуморальну, нейрорегуляторну та психічну регуляцію статевих функцій та її патологію, лікування статевих розладів;

урахуванням індивідуальних особливостей хворого та загальних закономірностей перебігу хвороби;

- розробити для хворих індивідуальні програми психотерапії та реабілітації;
- оцінити особливості когнітивної та емоційної сфери;
- визначити актуальний психічний стан пацієнта, в тому числі наявність стресу, фрустрації, невротичних розладів;
- визначити наявність і характер актуальної психологічної проблеми пацієнта;
- діагностувати психічні і поведінкові розлади у вагітних, породіллі та гінекологічних хворих;
- провести психологічне дослідження хворих дітей;
- оцінити психічний та фізичний розвиток дитини;
- визначити принципи та методи психологічного впливу;
- обрати тактику і конкретні методики надання психологічної допомоги;
- надати екстрену психологічну допомогу при стресах, життєвих кризах, суїцидальних намірах: розпізнати випадки, що потребують невідкладної психологічної допомоги і обрати тактику надання допомоги і надати невідкладну психологічну та психіатричну допомогу;

Курс 1 (блок) 3	Медико-психологічна експертиза, психологічне консультування, психокорекція, психотерапія, психологічна реабілітація, психогігієна, психопрофілактика	
Мета	Розуміти основні принципи надання експертної, психотерапевтичної та психореабілітаційної допомоги	
<ul style="list-style-type: none"> • основні питання медико-психологічної експертизи, ознаки неосудності та недієздатності; • основи психотерапії та реабілітації, теоретичні концепції психотерапії, методики психотерапії, особливості психотерапії та реабілітації при різних захворюваннях, психологічні критерії та методи оцінки ефективності психотерапії та реабілітації; • принципи профілактики порушень здоров'я. 	<ul style="list-style-type: none"> • провести медико-психологічне супроводження вмираючого; • формувати групи психокорекції, психотерапії, тренінгові групи та групи самодопомоги; • провести медико-психологічну експертизу (медико-трудова, військову, педагогічну, судово-психологічну); • оформлювати медичну та медико-психологічну документацію (карта амбулаторного хворого, історія хвороби, санаторно-курортна карта, лікарняний лист, документація для МСЕК, записи в журналі спостережень, індивідуально-психологічних консультацій, експериментальних та психодіагностичних досліджень та психологічної роботи); • створити здоровий психологічний клімат в лікувальному закладі та серед медичного персоналу. • складати програми психологічного (патопсихологічного) дослідження пацієнта • володіти навиком підбору адекватних методик 	

психологічного дослідження

- проводити психологічне (патопсихологічне) обстеження хворого
- володіти основними прийомами нейропсихологічного дослідження гнозису, праксису, мовних функцій
- проводити психологічне обстеження психічних процесів та станів хворого
- проводити психологічне обстеження особистості та міжособистісних відносин
- інтерпретувати результати психологічного обстеження і складати висновок
- виявляти психопатологічні симптоми і синдроми психічних розладів
- виявляти внутрішню картину захворювання
- проводити діагностику конфлікту і конфліктних переживань
- проводити психокорекцію виявлених розладів
- застосовувати методи гіпнотизації
- володіти методами самонавіювання та аутогенного тренування
- застосовувати методи когнітивно-орієнтованої ПТ
- володіти методами сімейної психотерапії
- застосовувати методи поведінкової психотерапії
- володіти методами групової психотерапії

	<ul style="list-style-type: none"> • застосовувати прийоми транзактного аналізу • застосовувати прийоми гештальттерапії • застосовувати прийоми нейролінгвістичного програмування • оформляти медичну документацію • впроваджувати психопрофілактичні заходи в практику • розробляти систему психогігієнічних заходів в конкретних умовах (в сім'ї, в медико-профілактичних закладах тощо)
--	--

Практичні навички/компетентності			
№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур
1	<i>Санація верхніх дихальних шляхів</i>	A	
2	<i>Інтубація трахеї</i>	D	
3	<i>Проведення ШВЛ за допомогою мішка та маски та ендотрахеальної трубки</i>	C	
4	<i>Стабілізація психічного стану пацієнтів</i>	A	

V. ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ

№	Назва програми	Обсяг програми (кількість годин, симуляційне навчання, тощо)
1	Практичний курс невідкладної допомоги	12 год.
2	Військово-медична підготовка	14 год.
3	Організація невідкладної допомоги населенню з надзвичайних ситуацій	6 год.

4	Неврологія	18 год.
---	------------	---------

*** Обсяг додаткових програм становить від 3% до 8% від загального обсягу програми**

VI. ДОДАТКОВІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

(даний розділ формується за необхідності, колу у попередніх розділах не вдається визначити необхідні вимоги для проходження інтерантури.)

VII. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ПРИМІРНА ПРОГРАМА, РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ